

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

**про результати відвідування
Білоцерківського центру надання соціальних послуг та соціальної інтеграції
дітей та осіб з інвалідністю**

18.03.2026

м. Київ, 2026

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 18.03.2026 групою НПМ здійснено відвідування Білоцерківського центру надання соціальних послуг та соціальної інтеграції дітей та осіб з інвалідністю (далі – центр, заклад, установа).

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Бантуш Костянтин Володимирович, головний спеціаліст відділу реалізації національного превентивного механізму в закладах соціального забезпечення та освіти Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Круцюк Антон Володимирович, головний спеціаліст відділу реалізації національного превентивного механізму в закладах соціального забезпечення та освіти Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Ковальов Олександр Юрійович, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Яновська Інна Миколаївна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Прашко Олена Володимирівна, представник громадської організації.

Загальна інформація.

Заклад знаходиться за адресою: вул. Турчанінова, буд. 27-А, м. Біла Церква, Київська область, 09113.

Директор закладу – Верещак Алла Григорівна.

Центр підпорядковується Київській обласній раді. Функціонує з 1964 року.

Рішенням Київської обласної ради VIII скликання від 04.12.2025 № 1538-35-VIII Білоцерківський дитячий будинок-інтернат перейменовано на Білоцерківський центр надання соціальних послуг та соціальної інтеграції дітей та осіб з інвалідністю.

Відповідно до Положення про Білоцерківський центр надання соціальних послуг та соціальної інтеграції дітей та осіб з інвалідністю – заклад соціального захисту, що створюється для тривалого (стаціонарного) або денного перебування дітей віком від 3 до 18 років (далі – вихованці) та осіб з інвалідністю віком до 35

років (далі – підопічні) з порушеннями фізичного, інтелектуального розвитку та психічними розладами, які за станом здоров'я потребують стороннього догляду, побутового обслуговування, медичної допомоги, освітніх послуг, комплексу реабілітаційних заходів і згідно з медичним висновком не мають протипоказань для перебування в зазначеній установі незалежно від наявності осіб, зобов'язаних згідно із законом їх утримувати.

У структурі центру функціонують чотири відділення:

- паліативного догляду;
- молодіжне відділення;
- дитяче відділення;
- підтриманого проживання.

Заклад розрахований на перебування 180 осіб. Станом на момент відвідування у центрі перебувало 78 осіб (з них 58 вихованців), 74 особи чоловічої статі та 4 жіночої. Усі підопічні/вихованці в закладі є дієздатними. У центрі перебувають 22 особи, яким встановлено групу інвалідності.

Із загальної кількості підопічних 16 осіб є лежачими хворими, ще 16 осіб належать до маломобільних груп населення.

Окрім того, до закладу евакуйовано 37 внутрішньо переміщених осіб (з них 28 вихованців).

Згідно з наказом Департаменту соціального захисту населення Київської обласної державної адміністрації від 03.03.2022 року № 49 підопічні/вихованці Білоцерківського дитячого будинку-інтернату були евакуйовані до Республіки Польща з подальшим переміщенням до Німеччини. На даний період підопічні/вихованці перебувають за адресою: Фонд Бетель, Будинок Ебенезер, Німеччина, місто Білефельд, Ебенезерський шлях, 5.

Станом на день відвідування в евакуації знаходяться 22 вихованця та 78 підопічних з супроводжуючим персоналом.

Фінансування закладу за 2025 рік становило: 30241918,43 грн – за рахунок коштів загального фонду, 6078417,21 грн – благодійна допомога.

Відповідно до кошторису на 2026 рік, фінансування закладу передбачено в обсязі: 6031231,06 грн – за рахунок коштів загального фонду, 344291,7 грн – благодійна допомога.

Вартість харчування підопічних на 1 особу на добу становить 162,32 грн.

Витрати на медикаменти на 1 особу на добу становлять 50,08 грн.

Штатна чисельність працівників центру становить 158,0 штатних одиниць, з яких 84,0 шт. од. – медичний персонал: завідувач медичного центру 13,0 шт. од., лікар невролог – 1,0 шт. од., 2,0 шт. од. – лікар-педіатр, 0,5 шт. од. – лікар загальної практики (сімейний лікар), 1,0 шт. од. – лікар стоматолог в/к, 0,5 шт. од. – лікар психіатр в/к, 0,5 шт. од. – фізичний терапевт в/к, 1,0 шт. од. – ерготерапевт, 1,0 шт. од. – старша медична сестра, 17,0 шт. од. – сестра медична, 1,5 шт. од. – сестра

медична з масажу, 1,0 шт. од. – сестра медична з дієтичного харчування, 1,5 шт. од. – сестра медична з лікувальної фізкультури, 1,0 шт. од. – сестра медична з фізіотерапії, 1,0 шт. од. – дізінфектор, 1,0 шт. од. – фахівець з фізичної реабілітації 1,0 шт. од. – сестра господиня, 50,0 шт. од. – молодші медичні сестри.

За тарифікаційним списком працівників станом на 2026 рік у закладі наявні 49 вакантних посад з яких 34 посади медичних працівників.

Центр розташований у двоповерховій будівлі (фото 1), територія закладу огорожена та доглянута, підопічні вільно пересуваються територією та мають можливість виходити за її межі у супроводі персоналу.

Для задоволення релігійних потреб наявна капличка, якою користуються священнослужителі різних конфесій (фото 2).

Будівля центру обладнана автоматичною пожежною сигналізацією, ведеться облік наявних вогнегасників, забезпечено їх своєчасне технічне обслуговування. Вікна закладу не заграбовані, наявні схеми евакуації на кожному поверсі (фото 3).

На території закладу облаштовано два найпростіших укриття для перебування вихованців і підопічних у разі оголошення сигналу «Повітряна тривога!». Укриття перебуває у належному санітарному та технічному стані: обладнане системою вентиляції, санітарним вузлом, забезпечене питною водою, медикаментами, засобами пожежогасіння, а також резервним штучним освітленням (ліхтарі, свічки). Також побудовано протирадіаційне укриття, яке наразі введено в експлуатацію (фото 4, 5).

Для забезпечення безперебійної роботи центру наявні 10 генераторів різної потужності (фото 6, 7).

Заклад співпрацює з благодійними та волонтерськими організаціями, від яких отримує гуманітарну допомогу, що обліковується та використовується на потреби підопічних та вихованців.

Установа отримала реабілітаційний автомобіль для дітей з обмеженими фізичними можливостями від представників JiCA (JICA) за підтримки Посольства Японії в Україні.

Природне та штучне освітлення в житлових кімнатах закладу задовільне. Підопічні/вихованці користуються власними речами, у тому числі мобільними телефонами. У деяких житлових кімнатах є телевізори та інша побутова техніка (фото 8).

Працівниками установи проводиться належне прибирання в спальних кімнатах та приміщеннях загального користування. Забезпечується догляд за ліжковими хворими підопічними: надається допомога у годуванні, здійсненні індивідуальних санітарно-гігієнічних процедур.

У корпусах центру забезпечено цілодобовий вільний доступ до питної води, а також наявний відповідний посуд для її споживання.

Санітарний стан кімнат, постільної білизни та одягу підопічних задовільний.

У приміщенні харчоблоку робочі поверхні та посуд чисті, витяжка в робочому стані. Приміщення харчоблоку забезпечено гарячою та холодною водою. Працівники, які залучені до робіт у харчоблоці, вчасно проходять медичні огляди, що підтверджено відповідними записами в особистих медичних книжках.

Для перебування вихованців облаштовано кімнати для проживання, розраховані на одночасне перебування 4 осіб (фото 9), кімнати відпочинку, ігрові кімнати (фото 10), кімната перукаря та навчальні класи. Для денного відпочинку облаштовано окрему спільну кімнату на 6 ліжок. Облаштовано кабінет для роботи логопеда.

Усі підопічні мають документи. На кожного вихованця/підопічного формуються та ведуться особові справи.

Під час вибіркового ознайомлення з особовими справами підопічних встановлено, що з кожним підопічним укладено договір про надання соціальної послуги стаціонарного догляду.

Підопічні забезпечені раціональним п'ятиразовим харчуванням, у тому числі дієтичним, наявне денне та перспективне меню.

З метою контролю за дотриманням якості та безпечності харчових продуктів при приготуванні і реалізації готової продукції від кожної партії приготовлених страв кухарем відбирається добові проби. Також працівниками харчоблоку належним чином здійснюється контроль за температурним режимом холодильних устаткувань.

У закладі наявна ліцензія на провадження господарської діяльності з медичної практики за спеціальностями: терапія, психіатрія загальна практика – сімейна медицина; за спеціальністю молодших спеціалістів з медичною освітою: сестринська справа, затверджена наказом Міністерства охорони здоров'я України від 17.08.2017 № 948.

Проводиться щорічне обстеження вихованців/підопічних вузькими спеціалістами, лікарями центральної районної лікарні. Під час відвідування проводився щорічний огляд вихованців/підопічних лікарем-отоларингологом, офтальмологом, кардіологом, ендокринологом, ортопедом.

Вихованці/підопічні, які потребують паліативного догляду, перебувають під наглядом лікаря, який працює з 08.00 до 15.00. Облаштовано цілодобовий медичний пост. Діти перебувають в кімнатах, розрахованих на 4 особи, і забезпечені необхідними засобами догляду і гігієни: пелюшками, протипролежневими матрацами, подушками тощо.

Забезпечено невідкладну медичну допомогу за наявності медичних показань, у разі потреби – консультування, стаціонарне лікування в закріплених закладах охорони здоров'я вторинного і третинного рівня надання медичної допомоги, у тому числі спеціалізованих закладах охорони здоров'я. Проводиться комплекс реабілітаційних заходів відповідно до індивідуальної програми реабілітації дитини

з інвалідністю/особи з інвалідністю за формою, затвердженою Міністерством охорони здоров'я України.

Вихованці реалізують право на освіту, зокрема 13 дітей відвідують спеціальну школу № 19. Для виховної та навчальної роботи з вихованцями на першому поверсі будівлі облаштовано навчальні кабінети та кабінет безпеки, у якому проводяться заняття з охорони життєдіяльності в групах від 5 до 15 дітей (фото 11).

У окремій будівлі установи функціонує відділення підтриманого проживання, у якому облаштовано спальні кімнати, кухня, побутова кімната для підопічних, які працевлаштовані і отримують грошову винагороду на особові рахунки. Для оволодіння трудовими навичками облаштовано швейну майстерню (фото 12).

Організовано денну зайнятість, зокрема є можливість відвідувати гуртки та заняття за інтересами.

На інформаційних стендах закладу наявна інформація про права і обов'язки підопічних, адреси і контактні дані посадових осіб, до яких підопічні та персонал можуть звернутися у разі порушення їх прав, інформація про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини тощо (фото 13).

Під час відвідування відбулося конфіденційне спілкування з 39 вихованцями та 7 працівниками закладу.

Скарг на жорстоке поводження, якість догляду та умови проживання від вихованців до групи НПМ не надходило.

Попередні зауваження.

Попереднє відвідування НПМ здійснено 20.01.2021 р. За результатами попереднього відвідування НПМ виявлено порушення прав підопічних:

на достатній життєвий рівень;
інші порушення.

За результатами попереднього відвідування НПМ вносились такі рекомендації:

1. Київській обласній державній адміністрації:

1.1. Вжити заходів щодо забезпечення фінансування Білоцерковського дитячого будинку-інтернату для розширення відділення підтриманого проживання.

1.2. При формуванні бюджету передбачити видатки для проходження курсів підвищення кваліфікації медичним і педагогічним персоналом.

2. Білоцерківському дитячому будинку-інтернату:

2.1. Ініціювати перед Київською обласною державною адміністрацією розгляд питання щодо розширення відділення підтриманого проживання.

Зазначені рекомендації виконані.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на захист від катування, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання (стаття 28 Конституції України, стаття 3 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, стаття 1 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або принижуючих гідність видів поводження і покарання).

1. Групою НПМ встановлено, що до посадових інструкцій персоналу не включено пункт про заборону катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, як це передбачено статтею 10 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання.

2. У ході відвідування встановлено, що в одній із кімнат закладу на дверях із зовнішнього боку встановлено засув (фото 14), який унеможлиблює самостійний вихід із приміщення та фактично забезпечує примусове утримання особи всередині. На момент відвідування у зазначеній кімнаті, двері якої були зачинені, перебувала дитина (фото 15).

Зі слів працівників закладу, застосування такого заходу обумовлено необхідністю забезпечення безпеки дитини. Водночас встановлено, що у вказаному приміщенні відсутній доступ до туалету та питної води, що унеможлиблює задоволення дитиною базових фізіологічних потреб під час перебування у ньому.

Крім того, з огляду на виконання медичною сестрою інших функціональних обов'язків, дитина фактично перебуває без належного нагляду.

Такі дії можуть бути кваліфіковані як жорстоке, нелюдське або таке, що принижує гідність, поводження та покарання.

Порушення права на охорону здоров'я та медичну допомогу (стаття 25 Конвенції про права осіб з інвалідністю, стаття 49 Конституції України, Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я»).

3. У медичній частині закладу облаштовано карантинне відділення, яке знаходиться у занедбаному стані та потребує проведення ремонтних робіт. Наявні пошкодження та загальний технічний стан зазначеного приміщення створює потенційну загрозу для здоров'я вихованців/підопічних.

Європейський комітет з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню у частині першій пункту 34 Восьмої Загальної доповіді [CPT/Inf (98) 12] зазначає, що заклади необхідно підтримувати у належним чином у відремонтованому стані.

Крім того, встановлено, що у карантинному відділенні закладу відсутній душ для вихованців. Зі слів персоналу, купання вихованців здійснюється у загальних душевих приміщеннях у години, коли там відсутні інші вихованці/підопічні.

4. Закладом не дотримано вимог Інструкції по забезпеченню гематологічного контролю при лікуванні Азапіном (клозапіном), затвердженої наказом Міністерством охорони здоров'я України від 08.08.1995 № 147, а саме: вихованці центру (4 особи) тривалий час приймають лікарські засоби з діючою речовиною «клозапін», проте гематологічний контроль здійснюється лише два рази на рік.

Комітет із запобігання катувань, жорстокого, нелюдського або такого, що принижують гідність видів поводження та покарання у звіті українському уряду щодо візиту в Україну СРТ/Inf (2020)/1 рекомендував українській владі вжити термінових заходів, щоб регулярні аналізи крові вихованцям/підопічним, які приймають лікарський засіб із діючою речовиною «клозапін», виконувалися, а також провести навчання персоналу щодо розпізнавання ранніх ознак потенційно смертельних побічних ефектів клозапіну.

5. Незважаючи на наявність у закладі періодичних випадків отримання підопічними тілесних ушкоджень, медичними працівниками не складається довідка про фіксацію тілесних ушкоджень (форма первинної облікової документації № 511/о) відповідно до вимог наказу МОЗ від 02.02.2024 № 186. Відсутність належного документування фактів тілесного ушкодження може перешкоджати ефективному розслідуванню випадків травмування у подальшому.

Вказаний недолік усунуто за час складання звіту.

6. У ході відвідування встановлено, що у незачищеному приміщенні ванної кімнати медичного відділення зберігаються дезінфекційні розчини, внаслідок чого виникає загроза життю та здоров'ю підопічних (фото 16).

Вказаний недолік усунуто під час відвідування.

Порушення права на достатній життєвий рівень, що включає достатнє харчування, одяг, житло (стаття 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 48 Конституції України).

7. У порушення Мінімальних норм забезпечення предметами, матеріалами та інвентарем громадян похилого віку, інвалідів та дітей-інвалідів в інтернатних установах та територіальних центрах соціального обслуговування (надання соціальних послуг) системи соціального захисту населення, затверджених Міністерством соціальної політики України від 19.08.2015 № 857 (далі – Мінімальні норми), в кімнатах підопічних недостатня кількість твердого інвентарю, а саме: відсутні приліжкові столики.

8. У холодильниках харчоблоку групою НПМ виявлено немарковані продукти харчування, що суперечить пункту 1 статті 32 Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів». Відсутність

маркування унеможлиблює визначення термінів придатності та дотримання умов зберігання (фото 17). Така практика створює підвищені ризики для життя і здоров'я вихованців/підопічних, оскільки споживання продуктів із невстановленим походженням та строками зберігання може призвести до харчових отруєнь у закладі.

Вказаний недолік усунуто за час складання звіту.

9. В овочесховищі установи виявлено зіпсовані (гнилі) овочі (фото 18), що суперечить пункту 1 статті 32 Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів».

Вказаний недолік усунуто за час складання звіту.

Порушення права на повагу до приватного і сімейного життя (стаття 8 Європейської конвенції з прав людини).

10. У туалетній кімнаті першого поверху відсутнє непрозоре скло або непрозора плівка, внаслідок чого порушується право на приватність (фото 19).

Вказаний недолік усунуто за час складання звіту (фото 20).

Інше

11. Відповідно до статті 1 Конвенції про права осіб з інвалідністю, що є невід'ємною частиною національної системи захисту прав людини, особи з інвалідністю – це особи, які мають довготривалі фізичні, психічні, інтелектуальні чи сенсорні порушення, які у взаємодії з бар'єрами можуть обмежувати їхню повну і ефективну участь у житті суспільства на рівних засадах з іншими.

Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України», прийнятого Верховною Радою України 19.12.2017, із законодавства України виключено термін «інвалід» і замінено терміном «особа з інвалідністю».

Проте у службовій документації закладу, зокрема у положенні про молодіжне відділення, використовуюється термін «інвалід», що є дискримінаційним і не відповідає вимогам чинного законодавства України та Конвенції про права осіб з інвалідністю.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Київській обласній військовій адміністрації та Київській обласній раді:

вжити невідкладних заходів щодо усунення наведених порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі стаціонарного догляду, а також причин та умов, що сприяють таким порушенням, їх недопущення у подальшій діяльності Білоцерківського центру надання соціальних послуг та соціальної інтеграції дітей та осіб з інвалідністю.

2. Білоцерківському центру надання соціальних послуг та соціальної інтеграції дітей та осіб з інвалідністю забезпечити:

внесення до посадових інструкцій працівників положення про заборону катувань, а також інших форм жорстокого, нелюдського чи такого, що принижує гідність, поводження і покарання;

припинення практики ізоляції вихованців та підопічних у кімнатах;

проведення ремонтних робіт у карантинному відділенні;

організацію щомісячного проведення гематологічних обстежень підопічних, які приймають лікарські засоби з діючою речовиною «Клозапін» (Clozapinum);

забезпечення підопічних достатньою кількістю твердого інвентарю, зокрема приліжковими столиками;

відмову від використання терміна «інвалід» як такого, що має дискримінаційний характер і не відповідає вимогам чинного законодавства України та Конвенції про права осіб з інвалідністю.

Додатки: фотоматеріали – на 5 арк. в 1 прим.

Керівник групи НПМ

Головний спеціаліст відділу реалізації національного превентивного механізму в закладах соціального забезпечення та освіти Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини

Костянтин БАНТУШ

фото №1

фото № 2

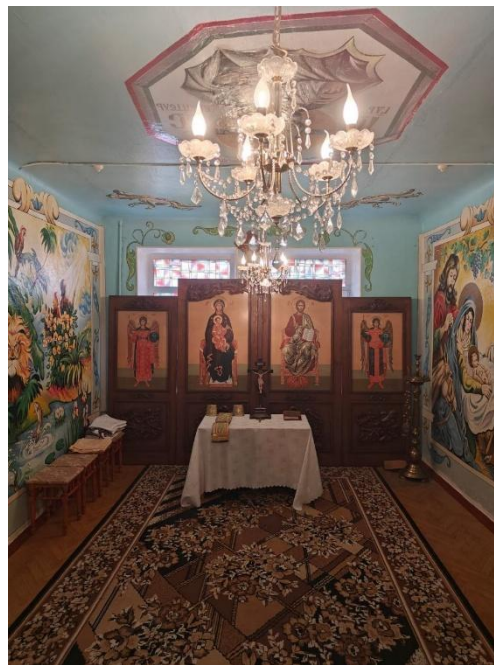

фото № 3

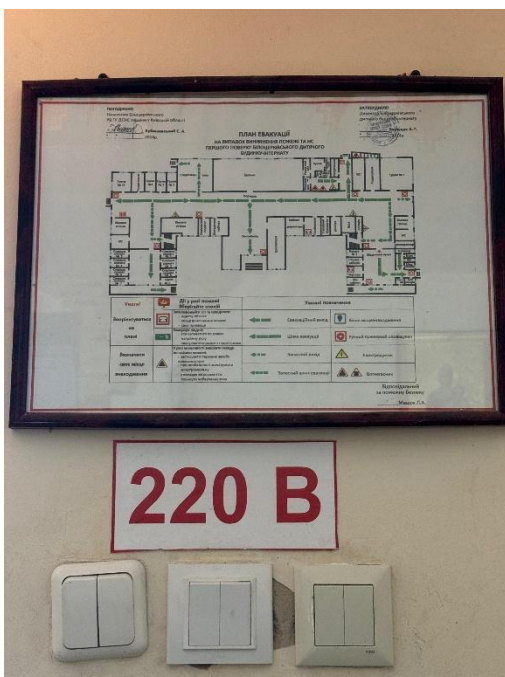

фото № 4

фото № 5

фото № 6

фото № 7

фото № 8

фото № 9

фото № 10

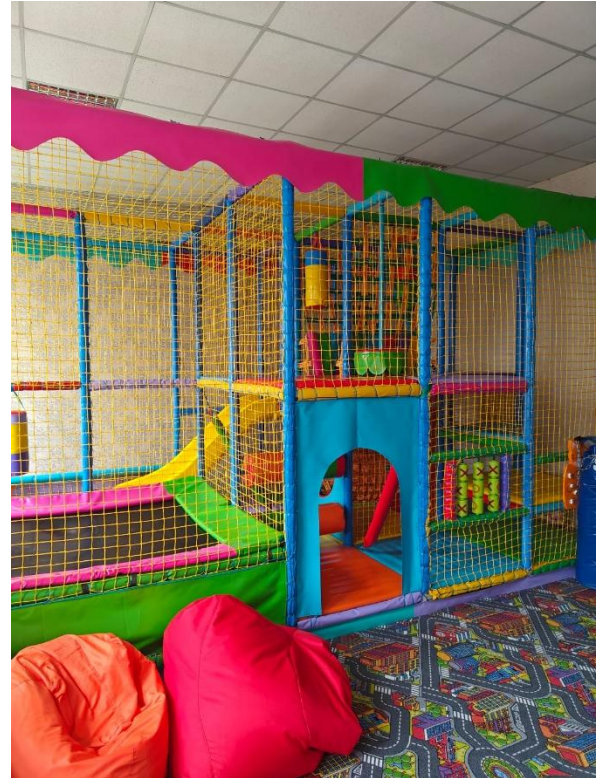

фото № 11

фото № 12

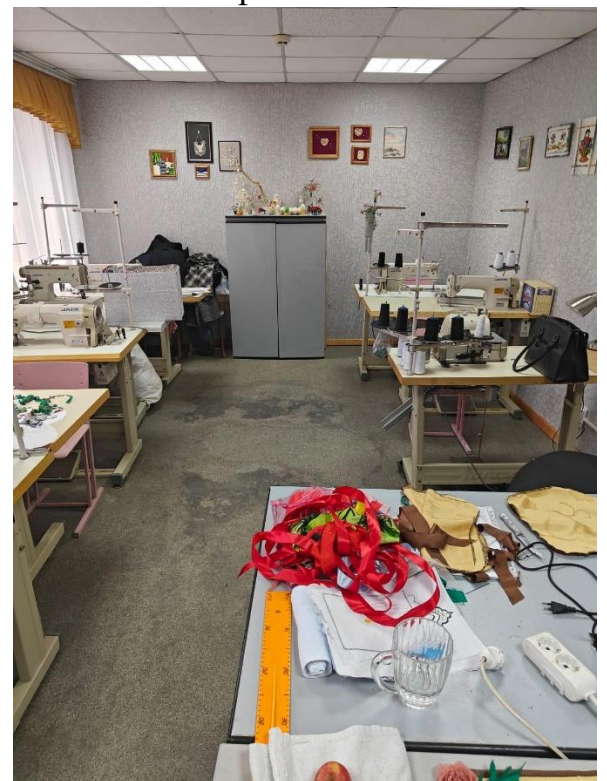

фото № 13

фото № 14

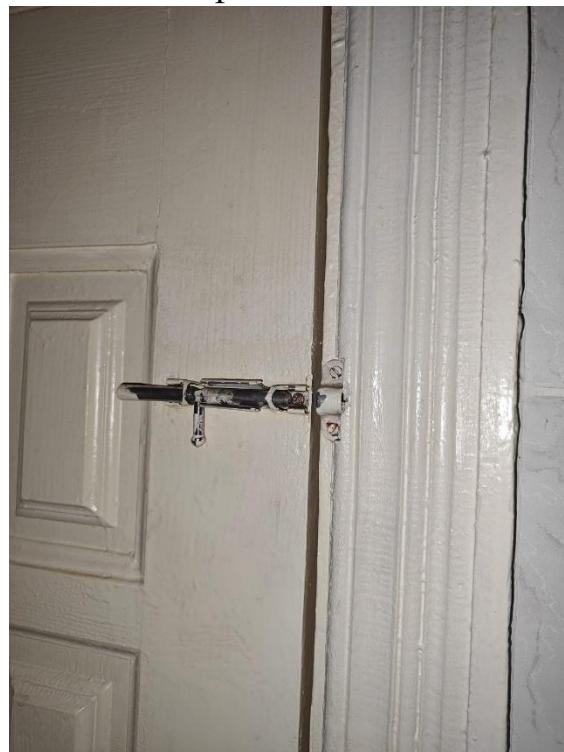

фото № 15

фото № 16

фото № 17

фото № 18

фото № 19

фото № 20

